

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chisețeană, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciăna, Orientul, Patria, Pietra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Șoimul (Vașcău), Sebeșana (Sebeșul săs.), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Tărnăveana, Țibleşana, Timișana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul, (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

„Solidaritatea” față de „Centrala institutelor financiare”.

La alt loc al revistei noastre publicăm hotărîrea direcțiunii «Solidarității» față de noul proiect al guvernului relativ la înființarea Centralei institutelor financiare. Această hotărîre, cum se va vede, se deosebește în mod esențial de hotărîrea anterioară, luată de însoțirea noastră față de proiectul original, prin care guvernul sulevase în primăvară ideea centralei din chestiune. Atunci direcțiunea «Solidarității» declarase, că aprobă scopurile financiare ale proiectului, dar ceruse, ca ideea controlului obligator să se delătore din proiect și să se lase ca această chestiune să fie rezolvită prin băncile interesate, pe cale și prin instituțiuni autonome, așa după cum făcuseră deja cu ani înainte însoțirea noastră și reuniunea de revizuire a compatrioților noștri Sași. Prin hotărîrea ei de azi însă, direcțiunea «Solidarității» enunță, că consimte cu ideea controlului obligator, dar cere că acesta să fie general, pentru toate băncile și că cu reprezentarea centralei — în scopuri de revizuire — să fie investită și însoțirea băncilor noastre, ai cărei reprezentanți să fie considerați și în singuraticile corporațiuni ale noiei instituțiuni. Pentru cazul că nu s'ar admite controlul obligator general asupra tuturor băncilor, și s'ar intenționa menținerea proiectului actual, direcțiunea «Solidarității» este de părere să se facă cel puțin modificări, prin cari — conform proiectului original — institutele ajunse, după intrarea lor ca membri, la

capitaluri proprii de 20 mil. cor., să fie necondiționat libere de control și repășirea băncilor din legăturile centralei să urmeze exclusiv după modalitățile prevăzute în lege, fără alte restricțiuni.

Schimbarea obvenită în hotărîrea de azi a «Solidarității» față de cea precedentă, e ușor de înțeles. În decurs de șase luni de zile, restimp în care au urmat anchete, conferențe și tratative de tot felul între bănci și ministeriul de finanțe, guvernul nu s'a văzut îndemnat nici să abandoneze, dar nici măcar să modifice punctul său de vedere cu privire la chestiunea controlului obligator. Rămâne și insistă pe lângă realizarea acestui control prin centrala, ce o proiectează. Dela aceasta hotărîre nu se va abate. În urma acestei situațiuni, «Solidaritatea» care a admis și introdus de ani de zile controlul obligator și care excepționase în special numai forma prin care se intenționa a se realiza, s'a văzut îndemnată — după ce punctul său de vedere anterior n'a putut fi considerat — să-și modifice hotărîrea și să enunțe că consimte cu controlul obligator proiectat de guvern, însă cere ca acest control să fie general, să se extindă asupra tuturor băncilor, fără excepție. Cu alte cuvinte cere să se abandoneze dispozițiunea prin care băncile cu capitaluri proprii de peste 20 mil. coroane sunt scutite de control. Cererea aceasta direcțiunea «Solidarității» și-o întemeiază cu deosebire pe două împrejurări. Întâiu, presupune că prin controlul obligator guvernul intenționează

în ultima analiză să dea o siguranță cât mai mare celor interesați la bănci: acționari, deponenți, creditorii etc., că capitalurile lor vor fi administrate și întrebuințate în mod rațional și folositor, așa după cum cere o politică sănătoasă de bancă și deci că aceste capitaluri nu vor fi speculate sau administrate în mod ușuratic ori nepriceput. O asemenea intențiune trebuie onorată și realizată pe de-antregul. Tocmai de aceea nu are rațiune scutirea de control a institutelor mai mari. Din contră, la acestea se concentrează cele mai multe interese morale și materiale, de cari guvernul are datorința să se îngrijească în prima linie. Acționarii acestor bănci merită acelaș scut, ca și cei ai băncilor mai mici. Ba poate, deponenții și creditorii lor merită o îngrijire și mai potențată, dacă vom considera faptul, că tocmai la băncile mari se fac speculațiunile comerciale și industriale cele mai îndrăznețe. În al doilea rând, direcțiunea «Solidarității» cere decretarea controlului obligator general pentru motivul, că capitalurile proprii nu pot fi criteriu serios, care să libereze pe anumite bănci de revizuirea proiectată. Și între băncile mari pot fi institute cu afaceri și întocmiri slabe, ca și între cele mici. Din contră, între institutele mici pot fi destule, cari să servească de model pentru băncile mari. În general băncile — fie mari, fie mici — pot fi bune, mai puțin bune și rele. Mărimea capitalului nu hotărăște în mod indiscutabil bonitatea unei întreprinderi financiare. Din aceste motive se impune controlul obligator general. Iar dacă aceasta nu se poate ajunge și e să se introducă numai un control parțial, atunci singura bază firească, care ar putea determina, cari bănci să fie revidate și cari nu, ar putea fi angajamentele materiale ale singuraticelor institute față de centrală. Băncile, cari cer șiffolesc credite să fie supuse controlului obligator; celelalte — nu. Iată deci cauzele principale pentru cari direcțiunea «Solidarității» cere introducerea controlului obligator general asupra tuturor băncilor, fără deosebire.

În rândul al doilea direcțiunea «Solidarității» cere ca însoțirea noastră să fie investită cu reprezentarea centralei și ca bărbații noștri să fie considerați în corporațiunile noii instituțiuni. Cere aceasta din mai multe motive. Întâiu pentru că centrala, în sensul proiectului de statute, poate să concreadă cu reprezentarea ei și institute din provincie. Ori, între acestea în prima linie — credem noi — ar trebui să fie considerate instituțiunile existente de control, dat fiind că scopul principal al noii centrale este tocmai îndeplinirea unor lucrări cu care acestea s'au ocupat deja. Centrala deci ar putea să dea aceasta încredințare nu numai

ca o condescendență față de o instituțiune, care lucrează de ani de zile pentru introducerea și perfecționarea controlului la bănci, ci și din considerațiuni practice. La început vor fi, desigur, greutăți considerabile în executarea revizuirilor. Revizorii cei noi nu vor putea fi tocmai mulți și nu vor avea nici praxa cuvenită, special în cunoașterea referințelor singuraticelor institute, fără de care o revizuire e aproape imposibilă. Din această cauză se vor produce dificultăți, cari va fi bine să se evite pe cât se poate. Dificultățile vor fi îndeosebi la băncile mai mici, la băncile cari nu dispun de personal special pregătit și la băncile la cari revizorul nu ar posedea perfect cunoștința referințelor și a limbei în care se țin afacerile și administrația. Pentru evitarea acestor dificultăți și a altora cari s'ar mai putea ivi, ar fi bine deci crede direcțiunea «Solidarității» — să se investească și însoțirea noastră cu reprezentarea centralei și să avem în organele ei, în corpul revizorilor, al funcționarilor, în comitete etc. bărbați specialiști din neamul nostru.

Că se va considera sau nu această cerere justă a noastră, depinde de o mulțime de împrejurări. Va fi însă — obiectiv judecând — în propriul interes al centralei să se considere și cât ne privește pe noi, avem cea mai bună speranță că cei chemați vor ține seamă de cererile, ce le vom formula.

*

Acestea ar fi cererile principale formulate de direcțiunea «Solidarității» față de proiectul centralei institutelor financiare. Pe lângă acestea numita direcțiune a mai relevat — în hotărîrea ei — încă două chestiuni, cu cari voim a ne ocupa. Cea dintâiu este cererea după care — în caz că nu se decretează controlul obligator general și proiectul se menține în forma sa de azi — pentru institutele ce după intrarea lor ca membrii ar ajunge la capitaluri proprii de peste 20 mil. cor. — să înceteze necondiționat obligamentul de control. S'a cerut aceasta pentru că așa a fost contemplat în proiectul original și pentru că dacă se admit capitalurile proprii ca limită de revizie, e natural ca controlul să înceteze de sine, dacă un institut ajunge la capitaluri, cari pe alte institute similare le scutesc necondiționat. Simplu numai pentru aceste motive se cere modificarea și nici decum pentru grija controlului.

După informațiile ce le-am primit ulterior, guvernul probabil va rămâne pe lângă proiectul său mai nou, anume de a condiționa eliberarea de sub revizie a unor astfel de institute de învoirea specială a direcțiunii centralei.

Motivul este, ca nu cumva anumite institute, pentru a se subtrage de revizuire, să-și urce capitalurile în mod ireal și fără trebuință. Cum însă la noi, la institutele noastre așa ceva e exclus, și cum noi și așa acceptăm controlul obligator, dispozițiunile din noul proiect relativ la această chestiune, de altfel ne-ar putea lăsa indiferenți. A doua cerere a fost, că repășirea unui membru din legăturile centralei să poată urma exclusiv în modul admis de lege și să nu fie condiționată de învoirea prealabilă a direcțiunii centralei. În această chestiune am fost ulterior informați, că guvernul a admis deja modificarea proiectului în sensul cerut și astfel propunerea inițiată a devenit fără obiect.

Fonduri de ajutorare pentru vitejii noștri și pentru familiile lor.

În ziarele noastre s'a discutat în timpul din urmă chestiunea creării de fonduri de ajutorare pentru vitejii noștri și pentru familiile lor.

Ne-am propus să luăm parte și noi la discuția asupra acestei chestiuni de actualitate și de deosebită importanță. Spre acest scop înainte de toate se impun două întrebări, și anume: 1. *este îndreptățită această creațiune?* și 2. *dacă da, fi-va ea realizabilă?*

Constatăm, că ea este o idee nobilă și are să fie cea mai creștinească și națională înfăptuire, dacă se va putea realiza, căci se tratează de ajutorarea celor nehartnici de muncă și câștig, mutilați și bolnavi și, în același timp, cei mai vrednici de ajutor, pentru că și-au dat ce au avut mai bun și mai scump: unii viața, alții sănătatea și întregitatea trupului pentru cel mai nobil scop: pentru apărarea tronului și a patriei și împreună cu aceste apărarea vetrei și moșiei tuturor, de cari sunt legate și naționalitatea și legea strămoșească.

Știm, că pentru invalizii de războiu, pentru văduvele celor morți în serviciul războiului și pentru orfanii acestora sunt stabilite, prin lege, anumite pensii sau ajutoare.

Nu ne vom ocupa de pensiile ofițerilor invalizi și ale văduvelor și orfanilor rămași în urma ofițerilor morți în serviciul patriei. Pentru aceștia legea prevede ajutoare mai satisfăcătoare.

Pensiile văduvelor și orfanilor rămași după subofițeri și după soldați însă sunt de tot minimale pentru aceste vremuri de nemaipomenită scumpete.

Văduva unui soldat primește anual K 96, a unui fruntaș (Gefreiter) K 144, a unui caporal K 192, a unui sergent-major K 240.

Orfanii, și anume băieții până la 16 ani, iar fetele până la 14 ani, primesc anual K 48, bani pentru creștere. Intreagă suma pensiei însă nu-i permis să treacă

peste K 540. Copiii orfani de amândoi părinții primesc anual K 72, dar dacă sunt mai mulți copii nu-i permis a trece pensia peste K 360.

Trebue să recunoaștem, că aceste pensii, mici cum sunt, vor prinde bine marelui mulțimi a văduvelor și orfanilor celor căzuți în războiu; totuș aceste familii vor fi puse la grea încercare, în lipsa aceleia, care nu câștigă numai atâta cât face pensia, ci îndoit și, poate, întreit și chiar înzecit mai mult.

Este de sine înțeles, că acele văduve și acei orfani, cari dispun și de oarecare avere proprie, vor putea duce mai ușor greul vieții, cu ajutorul pensiei.

Nu tot așa însă văduvele aceluia, cari nu lasă avere în urma lor, de cari se găsește foarte mulți în sate și orașe, meseriași și zileri, ori chiar plugari de pe cea mai inferioară treaptă. Văduvele și orfanii acestora vor duce multă lipsă și vor fi supuși la mari mizerii, sprijinindu-se numai pe ajutorul dela stat.

Pentru acești desmoșteniți ai sortii, ajutorul societății, pe lângă acela al statului, este foarte îndreptățit și crearea acestor ajutoare se impune. Societatea este datoare să caute căi și mijloace pentru a contribui și ea, în mod cât mai efectiv, la alinarea suferințelor celor avizați la ajutor, de cari se vor găsi sute și mii în toate părțile.

Și pe cum avem datorință față de văduvele și orfanii celor morți în războiu, tot așa avem datorință și față de invalizii, cari nu vor putea să mai câștige nici pentru susținerea proprie nici pentru aceea a familiei lor, și cari vor deveni o grea povară pentru aceste familii.

A doua întrebare ce trebue discutată este: *fi-va cu puțință crearea acestor fonduri de ajutorare și cine ar fi să le înființeze și administreze?*

Ca să putem răspunde mai temeinic la această întrebare, este iarăș neapărat necesar să ne întrebăm: ce fonduri s'au mai creat la noi, cine le-a creat și cum a izbutit crearea lor?

Ne aducem bine aminte, că pe vremuri s'a stăruit foarte mult la noi, pe cale publicistică, dar mai ales au insistat autoritățile noastre bisericești, ca să se creeze în toate parohiile fonduri bisericești și școlare pentru salarizarea preoților și învățătorilor și peste tot pentru susținerea școalelor și bisericilor noastre, a acestor două instituții atât de scumpe nouă.

Și acum, în câte din miile de parohii ale noastre se află astfel de fonduri pentru scopurile susindicate?

Trebue să mărturisim, cu durere, că în foarte puține, și în cele mai multe locuri, dacă și sunt, ele există aproape numai cu numele.

Așa am și ajuns, în lipsa acestor fonduri, să ne întregească statul salariile preoților și învățătorilor, nemaiputându-se, cu timp, urca repartițiile mereu crescânde, reclamate de situația împrejurărilor schimbate.

Se poate deci susține, în general, că nu avem astfel de fonduri satisfăcătoare, nici în centrele noastre bisericești, nici în parohii și deci crearea lor până acum nu a izbutit, rămânând o chestie a viitorului.

Băncile noastre, cari lucrează cu sistem, și au chiar în statute dispoziții pentru crearea de fonduri, s'au apucat, fiecare, să creeze, pe lângă fondurile lor de rezervă, și alte fonduri: de pensiune, culturale și de binefaceri. Aceste fonduri, ce e drept, cresc din an în an și cu timpul pot să facă cele mai bune servicii scopurilor pentru cari s'au creat și se măresc an de an. Dar să ne întrebăm, câte bănci au deja, cu toată adunătură de zeci de ani, astfel de fonduri, ca să poată da din ele ajutoare și mai ales, pensii celor în drept, apoi ajutoare mai de seamă pentru scopuri de cultură și pentru binefaceri?

Fără îndoială, numai foarte puține dintre bănci au ajuns până acum în situația de a putea să îndeplinească îndatoriri de asemenea natură.

În ultimii ani s'a pornit o creațiune din cele mai neapărat necesare la noi: „*Fundațiunea pentru ajutorarea zărilor români*“. Îngrijirea de creșterea și buna administrare a acestei fundațiuni s'a pus în cele mai bune mâini și s'a găsit câțiva mecenai, cari au dăruit zeci de mii pentru această cauză mare; sporiștea fundațiunii, deși ea se face cum doară nu s'a întâmplat cu alta la noi, totuș va avea trebuință de mulți ani, pentruca să poată satisface măcar o parte din multele trebuințe în vederea cărora s'a înființat.

Știm, apoi, că s'au creat diferite fonduri, mai ales, în centrele noastre bisericesti, pentru pensionarea preoților, a văduvelor și orfanilor acestora. Dar și acestea, deși înființate de decenii, și deși ele sunt mărite, an de an, cu considerabile contribuții chiar din partea viitorilor beneficiari, totuș sporesc numai cu greu și va trece mult timp până când ele vor putea satisface, măcar trebuințele cele mai neapărat necesare pentru cari au fost înființate.

Și totuș și cu alte fonduri: ale însoțirilor, societăților și reuniunilor de tot felul. Toate cresc cu anevoie și pe încetul.

Considerând deci cum au mers și merg la noi toate întreprinderile de binefacere, socotim că și crearea fondurilor pentru ajutorarea ostașilor invalizi, a văduvelor și orfanilor acestora se poate privi, durere, ca o utopie.

Ne pare rău, că ajungem la această concluzie, pentrucă, în adevăr, scopul ce se are în vedere este dintre cele mai nobile; situația noastră și împrejurările noastre sunt însă astfel, că nu ne dau nădejdea unei reușite.

Ca o dovadă ne poate servi și colecta ce se face în ziare pentru ajutorarea soldaților nenorociți. Se adună de aproape un an și suma colectei nu s'a ridicat nici la zece mii de covoane.

În acelaș timp vedem cum chiar și cei din tranșee fac colecte pentru ajutorarea familiilor celor nenorociți, dând exemplu cum ar trebui să se procedeze în toate satele și orașele pentru a se adună sume considerabile pentru scopurile susindicate.

De aceea recomandăm și noi din toată inima facerea de colecte pentru crearea de fonduri în scopul

ajutorării vitejilor noștri și a familiilor acestora și ne-am bucură din tot sufletul, dacă îndoiala noastră ar fi spulberată prin o acțiune generală de colecte și prin un succes cât mai desăvârșit.

Astfel am dovedi că, ne înțelegem interesele și că măcar în timpuri excepționale, ne știm avânta la fapte vrednice de păoarele, ce aspiră la un viitor mai bun și mai fericit.

Un fond considerabil sau mai multe, pentru scopul susindicat, ar putea să aibă însă șanse de succes numai inițiându-se organizându-se acțiunea colectei din partea unicelor noastre instituții cu organizație mai perfectă, care sunt bisericile noastre.

În acest caz, dar singur în acesta, s'ar putea conta, deși nu la rezultate miraculoase, la succese mai îmbucurătoare. Sub ocrotirea bisericilor ar fi asigurată și o administrație corectă a fondurilor, ce s'ar înfripă și, măcar o parte a numărăoaselor dureri și suferințe s'ar putea alina.

Terminele de plată conform ordonanței referitoare la moratoriu.

În luna curentă, Noemvrie, devin scadente, conform ordonanței de lichidare a moratorului, foarte multe din pretensiunile supuse moratorului. Însemnate sunt în special replătirile (amortizările) ce sunt a se face la *împrumuturile cu amortizație, la cele cambiale și la cele de mărfuri*. Credem deci a face un bun serviciu cetitorilor noștri, dacă reproducem aici dispozițiile principale, actualmente în vigoare, referitoare la termenele de plată. Acestea sunt de interes pentru instituttele de bani atât în calitatea lor de creditori, cât și în cea de debitori, după ce ordonanța de lichidare a moratorului, precum se știe, obligă băncile, conform §-ului 14, punct 5, să replătească și depunerile supuse moratorului, fără privire la suma lor, dacă acelea se reclamează pentru plata unei datorii scoasă de sub moratoriu, prin ordonanța de lichidare a moratorului.

Interesele și ratele de amortizare din capital, ale împrumuturilor ipotecare în scrisuri fonciare, scadente înainte de 1 August 1914 — presupunând că debitorul a satisfăcut, în ce privește interesele și ratele de capital scadente la 1 August și după aceea, provocării la plată a creditorului — au fost încă supuse moratorului. Acum restanțele acestea sunt plătibile în 4 rate și anume:

în Noemvrie	1915
în Maiu	1916
în Noemvrie	1916
în Maiu	1917

În ziua covoaspunsătoare scadenței, și dacă ziua aceea ar lipsi în luna din chestiune, în ziua ultimă a lunii. Acest favor însă îl are debitorul până la sfârșit numai dacă în timp de 15 zile, calculate dela primirea pro-

vocării la plată a creditorului, a plătit atât interesele și ratele de capital scadente, cât și ratele de mai sus supuse moratorului.

Privitor la împrumuturile cu amortizare fără scrisuri fonciare, dar amortizabile în cel puțin 15 ani, asigurate prin intabulare pe imobiliile date în chirie sau în arândă, ordonanța de moratoriu VI, precum și ordonanțele anterioare, au dispus, că sunt plătibile necondiționat interesele curente, amortizări din capital însă numai, dacă după acoperirea intereselor, a sarcinilor publice etc., mai rămâne un surplus din suma chiriilor sau arândzilor. Restanțele provenite din această dispoziție a ordonanțelor referitoare la moratoriu, precum și interesele scadente înainte de 1 August 1914 ale împrumuturilor ipotecare simple (nu în scrisuri fonciare) asemenea trebuie plătite în 4 rate egale și anume în Noembrie 1915, Maiu și Noembrie 1916 și Noembrie 1917.

Proprietarul unui imobil, dat în arândă, poate denega plata intereselor și a ratelor de capital la împrumuturile pe amortizare, dacă poate arăta, că — în lipsă de altă avere — este în imposibilitate de a-și împlini obligamentele, din motiv, că arândășii au rămas în restanță cu plata, în temeiul ordonanței de lichidare a moratorului.

Asupra datoriilor în bani, acoperite cu cambii, adică asupra datoriilor cambiale, sunt a se face în Noembrie a. c. următoarele plăți:

Asupra cambiilor scadente în Noembrie, Decembrie 1914 și Ianuarie 1915, asupra cărora au trebuit plătite până acum 20% — alte 40%. Restul de 40% este plătit în Noembrie 1916;

asupra cambiilor scadente în Februarie, Martie, Aprilie și Maiu 1915, asupra cărora au trebuit plătite până acum 10% — alte 45%. Restul de 45% este plătit în Noembrie 1916;

asupra cambiilor scadente în Iunie și Iulie 1915, asupra cărora până acum n'au trebuit făcute plăți — 50%. Restul de 50% este plătit în Noembrie 1916.

Aceleași replătiri din capital se pot pretinde și la cambiile de mărfuri.

Nu au valoare dispozițiile de mai sus asupra cambiilor, a căror subscriitori se află și-și au domiciliul permanent în comitatele: Bereg, Maramurăș, Sáros, Sătmar, Sirmiu, Ugocia, Ung sau Zemplén, apoi în orașele Sătmar și Zimun.

Asupra datoriilor de mărfuri (credite deschise și cambii de mărfuri) sunt a se face în Noembrie a. c. următoarele plăți:

Asupra datoriilor scadente până în Octombrie 1914, asupra cărora au trebuit plătite până acum 70% — alte 10%;

asupra celor scadente în Noembrie 1914 — în Martie 1915, asupra cărora au fost stabilite până acum 60% — alte 10%;

asupra scadențelor din Iunie 1915, asupra cărora s'au putut pretinde până acum 40% — alte 10%, și în fine

asupra scadențelor din Iulie 1915, asupra cărora au fost plătibile până acum 30% — alte 10%.

La categoria aceasta de pretensiuni, supuse moratorului, se pot pretinde, prin urmare, replătiri din capital, la toate scadențele, cu excepția celor din Maiu 1915.

Dela „Solidaritatea“.

— Ședința Direcțiunii dela 7 Noembrie a. c. —

Direcțiunea „Solidarității“ s'a întrunit, Duminecă în 7 l. c., în ședință extraordinară pentru a discuta noul proiect al guvernului relativ la înființarea Centralei institutelor financiare, proiect ce s'a trimis însoțirii băncilor noastre spre opinie. Ședința s'a ținut în Arad, sub prezidiul d-lui Sava Raicu, vice-președintele „Solidarității“. Dintre membrii direcțiunii au putut participa numai trei și anume d-nii Ioan I. Lăpădatu, secretar, Dăminic Rațiu și Const. Popp. Ceealți și-au scuzat absența.

Față cu proiectul cel nou al guvernului în chestiunea Centralei, direcțiunea „Solidarității“, după cererea ei anterioară și a altor cercuri interesate de a se rezolvi controlul obligator prin instituțiuni autonome proprii, create de însăși băncile interesate, nu a fost considerată și după ce nici cererea reprezentată prin alții de a se decretă controlul obligator numai asupra institutelor ce cer sau au credit dela centrala înființândă, nu a aflat considerare, — având în vedere hotărîrea neștrămutată a guvernului de a rezolvi chestiunea controlului obligator numai în cadrele și cu ajutorul noii instituțiuni,

— a declarat că în principiu cînsimte și cu controlul obligator proiectat, însă crede ca acesta să fie general, extinzându-se asupra tuturor băncilor ce se vor atașa Centralei, fără excepțiuni. Mai departe considerând greutățile cu care va fi împreună executarea în practică a controlului și considerând rutina și experiențele folositoare ce am câștigat în chestiunile de control, va cere ca însoțirea noastră să fie cîncrezută cu reprezentarea centralei, iar în corporațiunile acesteia să se considere și bărbații specialiști ce i-ar recomandă.

În fine, pentru cazul când controlul nu s'ar decretă general, pentru toate băncile-membri, să fie scutite necondiționat de revizuri obligatoare și instituturile ce mai târziu ar ajunge la capitaluri proprii de 20 mil. cor., iar repășirea din șirul membrilor Centralei să urmeze exclusiv conform legii, fără nici o altă restricțiune specială.

După discutarea proiectului Centralei, direcțiunea „Solidarității“ s'a ocupat cu chestiunea viitoarelor încheieri la băncile noastre și a proximelor revizuri.

Cu ambele chestiuni se va ocupa mai amănunțit „Revista Economică“ în numerii săi proximi.

Prăsirea vitelor și rășboiul.

Cetim sub titlul acesta în «Erdélyi Gazda», organul reuniunii agricole ardelele următoarele:

«Rășboiul mondial și pustiirile lui, a cauzat mari pagube, a redus în mare măsură contingentul nostru de vite, ceea ce se poate repara numai prin înucă intensivă de ani de zile. Dar și aceasta numai, dacă ne vom nizuî, de pe acum, a desvoltă în mod rațional și în direcție sănătoasă toți ramii economiei de vite.

Iar aceasta este cu atât mai necesar, cu cât un contingent urcat de vite, nu numai că rezolvă problema atât de importantă a alimentării publice, ci și din motiv, că prin mai bună gunoie crește și productivitatea solului. Pentru a asigura bazele viitoarei prosperări a economiei noastre de vite prima condiție este conservarea contingentului necesar de vite de prăsilă. Prin urmare agricultorii să nu-și vândă vitele, bune pentru reproducție, ori cât de greu le-ar veni aceasta și ori cât de mari prețuri li s'ar oferi pe ele. În special se referă aceasta la animalele de sex feminin și în deosebi la scroafe, pentru că animalele de casă cele mai spornice, porcii, sunt chemați în prima linie a umplea golurile, ce cu siguranță vor urmă în contingentul nostru de vite cornute. În fine de ori și care soi de animale de casă ar fi vorba, agricultorii să se nizuiască a exploata până la limita cea mai extremă permisă materialul acomodat și bun pentru prăsilă, pentru că vor putea fi valorizate cu prețuri bune, chiar și vitele de soiul cel mai inferior, iar din un număr mare de vite, va fi mai ușor a alege materialul mai bun, decât dintr'un contingent redus.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 11 Noembrie 1915.

Situația pieței internaționale de bani n'a prezentat nici în săptămâna ultimă nici o schimbare. Discontul privat a cōtat în Berlin $3\frac{3}{4}\%$, iar în London $4\frac{7}{8}\%$.

În piața internă asemenea nu este nici o schimbare. Abundanta de bani se menține. Cambii vieneze, de prima bonitate, s'au discontat cu $2\frac{3}{4}\%$, cambii bu-dapestane de aceeaș categorie în $3\frac{1}{2}\%$.

AFACERI DE DARE.

Detragerea speselor de fondare din venitul brut.

Dacă societatea amortizează întreaga sumă a speselor de fondare în anul prim de afacere (de gestiune), atunci suma aceasta este a se detrage în întregime din venitul brut.

(Judec. administrativă sub Nr. 2227/915).

Cartea copiilor de facturi se consideră drept carte de manipulație internă și este prin urmare scutită de timbru.

(Judec. administrativă sub Nr. 22014/914 P.)

*

Scrisorile comerciale sunt libere de timbre.

Ofertele făcute în formă de scrisori comerciale sunt chiar și atunci necondiționat scutite de timbru, când sunt adresate către autoritățile publice.

(Judec. admin. sub Nr. 7354/913 P.)

CRONICĂ.

Necrolog. *Alexandru Maior*, fondator și fost membru în direcțiunea institutului „*Vulturul*” din Sănmărtin, a încetat din viață la 8 Noembrie în etate de 72 de ani.

*

Noul împrumut de rășboiu ungar. Precum am anunțat în numărul nostru trecut, subscripțiunea la noul împrumut de rășboiu ungar, a dat rezultatele cele mai satisfăcătoare. Ținând seamă de subscripțiunile de până acum se speră chiar la un rezultat mai favorabil, decât la cele două împrumuturi anterioare. Este îmbucurător mai ales faptul că la subscripțiunea împrumuturilor de rășboiu participă cercurile cele mai largi ale populațiunii. Conform unei tabele statistice asupra mărimii și numărului subscripțiunilor s'au scris la al doilea împrumut următoarele sume:

Subscripțiuni		Numărul subscripțiunilor		Valoarea nominală	
Dela	K	50	11,304	K	565,200
„	„	100	84,444	„	8.444,400
„	„	150 până la	250	31,851	„ 6.418,150
„	„	300 „	550	67,273	„ 25.925,250
„	„	600 „	950	32,577	„ 23.101,300
„	„	1000 „	1950	82,747	„ 97.530,950
„	„	2000 „	9950	56,873	„ 208.812,900
„	„	10,000 „	49,950	15,632	„ 246.243,100
„	„	50,000 „	99,950	1741	„ 101.112,150
„	„	100,000 „	499,950	1140	„ 179.107,750
„	„	500,000 „	999,950	103	„ 60.327,300
„	„	1.000,000 „	4.999,950	57	„ 88.946,400
„	„	5.000,000 și mai mult		10	„ 86.000,000
		Total	385,755		1,132.534,800

*

Relația de serviciu a celor de sub drapel. Ordonanța guvernului privitoare la relația de serviciu a funcționarilor și a altor împiegați, aflători sub drapel, pe care am semnalat-o într'un număr anterior al nostru, se va publica în zilele acestea.

Dispoziția principală a ordonanței este, că prin intrarea sub drapel nu încetează, ci numai se suspendează relația de serviciu a împiegaților, — întrucât aceștia au fost în posturi definitive și nu numai provizore. Prin urmare funcționarilor, cari se întorc din rășboiu, le compet termenele de abzicere legale sau contractuale întocmai, ca și înainte de intrarea lor sub drapel.

Excepțiuni statuiază ordonanța numai față de acei împiegați în posturi definitive, cari n'au împlinit 4 luni complete în posturile de unde au intrat sub drapel. Aceștia, în sensul ordonanței, au dreptul numai la un termen de abdicere redus la jumătatea termenului de anunt legel sau contractual.

*

Producenții lemnului de foc dispensați de armată.

Ministrul internelor a dat o ordonanță către municipii în chestia asigurării producerei necesare de lemn de foc. Considerând ministrul chestia aceasta de mare importanță o recomandă îndeosebi în atenția autorităților competente, ca să procedeze în conformitate. De aici încolo nu au a se mai chema sub arme conducătorii, oficianții și împiegații întreprinderilor de exploatare a pădurilor, precum nici economii, cari se ocupă cu producția lemnului de foc. Tot până la altă dispoziție nu au să fie chemați sub arme nici cărăușii, cari se ocupă stabil numai cu adusul lemnului din păduri. De asemenea n'au să fie rechiziționați nici caii acestor cărăuși.

*

Recolta României. Conform datelor statistice provizore, publicate de ministrul agriculturii, recolta României pe anul 1915 este evaluată cum urmează:

Grâu 32.300,000 hectolitri, adică pro hectar 17 hectolitri, care se consideră ca o recoltă de record, având în vedere că în 1915 a fost cultivat cu 2.000,000 hectare mai puțin pământ, decât în anul precedent, când a rezultat o recoltă de abia 17.200,000 hectolitri.

Săcara a dat o recoltă de 16.000,000 hectolitri, adică pro hectar în mediu 18 hectolitri, față de 8 milioane hectolitri în anul premergător.

Orz s'a produs 10.500,000 hectolitri, adică pro hectar în mediu 24 hectolitri, iar **Ovăș**, în total, 1.150,000 hectolitri.

*

„Banca Națională a României“. Situațiunea sumară la 17 Octombrie 1915 în comparație cu 18 Octombrie 1914 prezintă următoarele cifre:

Activ: Stoc metalic: Lei 283.335,954 și anume: aur (monete) Lei 176.875,822, aur depozitat L 25.220,000, aur (lingouri) L 260,000, disponibil și trate considerate ca aur L 80.980,132, (în 1914 L 210.660,175 și anume: aur (monete) L 153.860,175, aur depozitat —, aur (lingouri) 100,000, dispnibil și trate cons. ca aur Lei 56.700,000). Argint și diverse monete: Lei 403,162 (în 1914 Lei 669,236). Efecte scontate Lei 207.947,886 (în 1914 Lei 253.329,431). Imprumuturi pe efecte publice în cont-curent: L 49.916,129 (în 1914 L 140.178,280). Imprumul Statului de 15 mil. fără dobândă (1901): Lei 11.273,958 (în 1914 L 11.273,958). Imprumul în cont-curent pe bônuri de tezaur 3% aur (1914 și 1915): L 270.014,516 (în 1914 Lei —). Efectele cap. social: Lei 10.697,576 (în 1914 Lei 11.999,357). Efectele fond. de rezervă: Lei 16.373,177 (în 1914 Lei 16.722,877). Efectele fondului amort. imobil., mobil. și mașinilor Lei 3.915,681 (în 1914 Lei 4.025,281). Imobile Lei

6.752,033 (în 1914 Lei 6.751,273). Mobilier și mașini de imprimerie: Lei 1.110,013 (în 1914 Lei 1.088,918). Cheltuieli de administrațiune: Lei 1.219,147 (în 1914 Lei 1,163,375). Efecte și alte valori în păstrare: Lei 138.481,216 (în 1914 Lei 132.977,395). Bônuri de tezaur 3% aur în gaj p. Impr. Statului: Lei 300.000,000 (în 1914 Lei —). Efecte în gaj și în păstrare provizorie: Lei 176.840,657 (în 1914 Lei 322.747,097). Conturi curente: Lei 16.542,504 (în 1914 Lei 40.970,585). Conturi de valori: Lei 21.333,031 (în 1914 Lei 23.770,236). Conturi diverse: L 49.853,039 (în 1914 Lei 7.484,282).

Pasiv: Capital: L 12.000,000 (în 1914 L 12.000,000). Fond de rezervă: L 39.877,686 (în 1914 L 37.278,470). Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor: L 5.959,940 (în 1914 L 5.579,162). Bilete de bancă în circulațiune L 742.950,110 (în 1914 Lei 581.662,432). Profit și Pierdere: L 4.902,667 (în 1914 L 3.810,594). Dobânzi și beneficii diverse: Lei 5.017,350 (în 1914 Lei 5.896,745). Conturi-curente și recepise la vedere: Lei 67.508,162 (în 1914 Lei 25.089,491). Efecte și alte valori de restituit: Lei 615.321,873 (în 1914 Lei 455.724,492). Conturi diverse: Lei 72.171,891 (în 1914 Lei 58.770,634).

Taxa: Scont 6%, dobânda 7%.

SUMAR.

Solidaritatea față de Centrala institutelor financiare. — **Fonduri de ajutorare pentru vitejii noștri și pentru familiile lor.** — **Terminele de plată, conform ordonanței referitoare la moratoriu.** — **„Dela Solidaritatea“.** — **Prăsirea vitelor și răsboiul.** — **Revista financiară: Situațiunea.** — **Ajaceri de dare: Detragerea speselor de fondare din venitul brut, Cartea copiilor de facturi, Scrisorile comerciale sunt libere de timbre.** — **Cronică: Necrolog, Relația de serviciu a celor de snb drapel, Producenții lemnului de foc, Recolta României, Banca națională a României.**

Depozit românesc

de piane și armoniuri în Sibiiu.

Piane și pianine, din cele mai bune fabrici se pot procura cu prețuri foarte moderate la

Timotei Popovici,

profesor de muzică.

Sibiiu, Strada Cisndăiei Nr. 7 etajul I.

„DETUNATA“

institut de credit și de economii, societate
pe acțiuni în Bucium.

pénz- és hitelintézet részvénytársaság
Bucsunyon.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «*Detunata*», societate pe acții în Bucium, sunt invitați la

adunarea generală extraordinară,

ce se va ține *Miercuri în 1 Decembrie st. n. 1915* la 10 ore a. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea (§ 22 din statute).
2. Alegerea comisiei de trei pentru constatarea acțiunilor și plenipotențelor înrate pe baza §-lui 19 din statute.
3. Raportul direcțiunii.
4. Comunicarea deciziei Tablei regești Nr. P. I. 1107/1915/7, prin care se aprobă punctul V. din protocolul adunării generale din 27 Ianuarie 1915 și comunicarea deciziei Tribunalului regesc Nr. C. t. 39/1915/11, prin care a fost refuzată aprobarea protocolului adunării generale din 8 August 1915.

Desbaterea modificării § 3 din statute, având de a se stabili textul noului § 3, și a se hotărî pe lângă care concluz rămâne adunarea acționarilor? pe lângă cel din adunarea dela 27 Ianuarie 1915, ori pe lângă cel din adunarea din 8 August 1915?

5. Exmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.
6. Eventuale propuneri.

Domnii acționari sunt rugați a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați și să-și depună acțiunile și plenipotențele cel mult până la 30 Noembrie st. n. 1915 la 10 ore a. m. la cassa institutului nostru ori la alt institut de credit și economii din patrie.

Bucium, la 4 Noembrie 1915.

Directiunea.

Meghívó.

Bucsuni «*Detunata*» pénz és hitelintézet részvénytársaság tek. részvényesei ezennel meghívotnak az 1915 évi december hó 1-én d. e. 10 orakor hivatalos helyiségében megtartandó

rendkívüli közgyűlésre.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlés megnyitása és alakulása (az alapsz. 22 §-a).
  2. Egy hármas bizottság megválasztása az alapszabályok 19 §-a értelmében beérkezett részvények és meghatalmazások megállapítása végett.
  3. Az igazgatóság jelentése.
  4. A kir. ítélő Táblának P. I. 1107/1915/7 számú végzésének közzlése, melylyel az 1915 január 27-én megtartott közgyűlésen felvett jegyzőkönyv V. pontja jóváhagyatott, valamint a kir. Törvényszéknek C. t. 39/1915/11. számú végzésének közzlése melylyel az 1915 augusztus 8-ikán megtartott közgyűlésen felvett jegyzőkönyv jóváhagyása elutasított.
- Az alapszabályok 3. §-ának módosításának megvitatása és az új 3. §. szövegének megállapítása, és annak eldöntése hogy a részvényesek közgyűlése melyik határozat mellett marad? az 1915. január 27-iki közgyűlésben vagy pedig az 1915. augusztus 8-iki közgyűlésben hozott határozat mellett?
5. Két részvényes megválasztása a jegyzőkönyv hitelesítésére.
  6. Az esetleges indítványok.

A részvényesek felkéretnek, hogy vagy személyesen vagy meghatalmazottak által vegyenek részt és részvényeiket és meghatalmazásaikat legkésőbb 1915 évi november hó 30-ikáig d. e. 10 óráig intézetünknel, vagy más belföldi intézetnél letétben helyezni.

Bucsony, 1915 évi november hó 4-én

Az igazgatóság.